

## **Asia: HE 27/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 189/2025 vp) täydentämisestä**

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen asiantuntijaa kuultavaksi tiistaina 7.4.2026 klo 10.00 ja kirjallista asiantuntijalausuntoa.

### **HE 27/2026 pääasiallinen sisältö**

Esityksessä ehdotetaan täydennettäväksi hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan väliaikaisesti voimassa olevaksi tarkoitetun alijäämän kattamista koskevan sääntelyn täydentämistä siten, että valtiovarainministeriö voisi tietyin edellytyksin hakemuksesta myöntää mahdollisuuden kattaa kertyneet alijäämät myös vuoden 2029 loppuun mennessä niille hyvinvointialueille, joille se on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Ehdotettu alijäämän kattamismääräajan jatkamista koskeva sääntely olisi voimassa 31.12.2030 asti.

#### **Lakiehdotus**

1

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 16 § ja 115 §:n 2 momentin ruotsinkielinen sanamuoto sekä lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 115 a § seuraavasti:

#### **16 § Investointisuunnitelma**

Hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Investointisuunnitelman tulee sisältää tiedot investoinneista ja investointia vastaavista sopimuksista. Lisäksi sen tulee sisältää tiedot hyvinvointialueen toimitilojen ja kiinteistöjen sekä muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitelluista luovutuksista. Investointisuunnitelma koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelmasta ja pelastustoimen osasuunnitelmasta. Investointisuunnitelma ei saa olla ristiriidassa 15 §:ssä tarkoitetun hyvinvointialueen lainanottovaltuuden kanssa.

Investointisuunnitelmaa koskeva esitys on toimitettava valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle toukokuun loppuun mennessä. Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pe-

lastustoimea koskevista investointisuunnitelman osasuunnitelmista ja investointisuunnitelman hyväksymismenettelystä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 25 ja 26 §:ssä ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 11 §:ssä.

#### 115 a § Alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkaminen

Jos hyvinvointialue ei voi kattaa taseeseensa kertynyttä alijäämää 115 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa, valtiovarainministeriö voi hyvinvointialueen hakemuksesta päättää, että alijäämä on katettava vuoden 2027, 2028 tai 2029 loppuun mennessä.

Valtiovarainministeriö voi tehdä 1 momentissa tarkoitetun päätöksen, jos:

- 1) määräajan jatkaminen on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi;
- 2) kertynyt alijäämä on katettavissa 1 momentissa säädettyssä määräajassa; ja
- 3) hyvinvointialueella on aluevaltuuston hyväksymä suunnitelma kertyneen alijäämän kattamiseksi viipymättä.

Hyvinvointialue voi tehdä hakemuksen aluehallituksen laadittua tilinpäätöksen. Hakemus on tehtävä alijäämän kattamista koskevan määräajan päättymisvuoden elokuun loppuun mennessä.

Jäljempänä 122 §:ssä tarkoitettu hyvinvointialueen arviointimenettely voidaan aloittaa 123 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetystä poiketen vasta, kun tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetun päätöksen mukainen määräaika on kulunut.

Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys alijäämän kattamista koskevien toimenpiteiden toteutumisesta tilikaudella ja riittävytydestä 1 momentissa tarkoitettuna määräaikana.

#### **Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto**

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella ei ole lausuttavaa hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 16 §:n muuttamiseen.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella ei ole lausuttavaa hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) väliaikaiseen lisäämiseen uudella 115 a §:llä. Perustelut lausumatta jättämiselle pohjautuvat hyvinvointialueella käynnistettyyn arviointimenettelyyn.

#### Arviointimenettely

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 122–124 §:ssä säädetään hyvinvointialueen arviointimenettelystä. Arviointimenettelyssä valtio ja hyvinvointialue arvioivat hyvinvointialueen taloudellisia sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen palvelujen järjestämiseen liittyviä edellytyksiä selvitä tehtävistään. Arviointimenettely turvaa osaltaan perustuslain mukaista oikeutta riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin tilanteessa, jossa hyvinvointialueen taloudellinen tilanne on heikentynyt.

Valtiovarainministeriö päätti käynnistää hyvinvointialueesta annetun lain 122 §:ssä säädetyn arviointimenettelyn Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella 17.6.2025.

Arviointimenettelyn käytännön seurauksena on, että alue voi sopeuttaa talouttaan pidemmällä ajanjaksolla kuin mitä hyvinvointialuelain 115 §:ssä säädetään. Alueen tulee aluevaltuuston päätöksin sitoutua noudattamaan arviointimenettelyssä sovittua suunnitelmaa, jonka lopputuloksena tulee olla, että taseeseen kertynyt alijäämä on saatu katettua. Valtiovarainministeriö seuraa sovitun suunnitelman toteutumista.

Arviointimenettelyssä laadittu toimenpideohjelma muodostuu alueen taloussuunnitelmasta vuosille 2026-203x ja sen toteuttamisen edellyttämistä toimenpiteistä ja suunnitelmista, joilla alueen palvelut turvataan ja taseeseen kertynyt alijäämä katetaan arviointimenettelyssä sovitussa aikataulussa. Toimenpideohjelma kokonaisuutena koostuu siis alueen jo päättämistä toimenpiteistä ja sitovista linjauksista sekä vielä valmistelussa olevista ja suunnitteluista toimista toimintojen kehittämiseksi ja tehostamiseksi. Edellä mainitut toimenpiteet ja suunnitelmat voidaan esittää erillisessä sopeuttamissuunnitelmassa, tuottavuusohjelmassa tai vastaavassa dokumentissa, jonka valtuusto on hyväksynyt.

Arviointiryhmän ylimääräinen kokous on sovittu pidettäväksi 11.6.2026, jolloin todetaan arviointiryhmän kanta aluejakoselvitykseen sekä käsitellään, hyväksytään ja allekirjoitetaan arviointiryhmän loppuraportti. Loppuraportissa otetaan myös kantaa alueen mahdollisuuteen sopeuttaa talouttaan pidemmällä ajanjaksolla kuin mitä hyvinvointialuelain 115 §:ssä säädetään.